

Νικόλαος Δ. Βραχνής

MD, PhD, FRCOG, DFFP, PCME

Μαιευτήρας - Γυναικολόγος

Αναπλ. Καθηγητής Μαιευτικής - Γυναικολογίας

Ιατρική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών

Επισκέπτης Καθηγητής Μαιευτικής και Ιατρικής

Εμβρύου Πανεπιστημίου St. George's Λονδίνου

Βασιλίσσης Σοφίας 124B • 115 26 Αθήνα

τηλ.: 210 7777442 • fax: 210 7777390

κιν.: 6974 441144

email: nvrachnisiatreio@hotmail.com

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΟΡΜΟΝΙΚΗΣ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΑΥΤΟΚΟΛΛΗΤΩΝ ΕΠΙΘΕΜΑΤΩΝ

Ο όρος «θεραπεία ορμονικής υποκατάστασης» (ΘΟΥ) χρησιμοποιείται για να περιγράψει τη θεραπεία με ορμονικά σκευάσματα που μπορεί να χορηγηθούν από τον γυναικολόγο σε γυναίκες στη περιεμμηνόπαυση μετά το 45 έτος ζωής τους, γυναίκες δηλαδή μεγαλύτερες των 45 που εμφανίζουν συμπτώματα και σημεία εμμηνόπαυσης αλλά έχουν ακόμα έμμηνο ρύση, καθώς και σε γυναίκες στην εμμηνόπαυση, είτε που έχουν υποβληθεί σε υστερεκτομή είτε όχι. Για να πούμε πως μια γυναίκα έχει μπει στην εμμηνόπαυση πρέπει να έχει ένα χρόνο χωρίς έμμηνο ρύση. Ο μέσος όρος ηλικίας εμμηνόπαυσης στην Ελλάδα είναι τα 51 έτη.

Τα συμπτώματα που βιώνει μια γυναίκα στην περιεμμηνόπαυση ή στην εμμηνόπαυση οφείλονται στη μειωμένη παραγωγή οιστρογόνων από τις ωοθήκες. Για το λόγο αυτό, τα σκευάσματα που χρησιμοποιούνται για τη θεραπεία ορμονικής υποκατάστασης βασίζονται στη χορήγηση οιστρογόνων.

Τα κυριότερα συμπτώματα που μπορεί να βιώσει μια γυναίκα με μειωμένα επίπεδα οιστρογόνων περιλαμβάνουν τις εξάψεις, νυχτερινές εφιδρώσεις, αλλαγές στη διάθεση, προβλήματα ύπνου, κολπική ξηρότητα, άλγος κατά τη σεξουαλική επαφή, άλγος στα οστά και εμφάνιση οστεοπενίας.

Οι γυναίκες που θα λάβουν θεραπεία ορμονικής υποκατάστασης με οποιοδήποτε σκεύασμα πρέπει να γνωρίζουν τους κινδύνους που ενέχει, να είναι καλά ενημερωμένες από το γυναικολόγο τους, καθώς και να ακολουθούν πιστά τις οδηγίες τους και να τον επισκέπτονται τακτικά (μία φορά το χρόνο για το ετήσιο προληπτικό έλεγχο).

ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ

Στόχος της θεραπείας ορμονικής υποκατάστασης είναι η χορήγηση μια μικρής ποσότητας οιστρογόνων στη γυναίκα, που βρίσκεται στη περί- ή εμμηνόπαυση με συμπτώματα που επιβαρύνουν τη ποιότητα ζωής της. Ανάλογα με την ηλικία της ασθενούς και τη βαρύτητα των συμπτωμάτων ο γυναικολόγος είναι σε θέση να προσαρμόσει τη δόση των οιστρογόνων που θα χορηγηθούν στη γυναίκα. Επίσης, σε γυναίκες που δεν έχουν υποβληθεί σε υστερεκτομή (χειρουργική αφαίρεση της μήτρας) μαζί με τη χορήγηση οιστρογόνων πρέπει να χορηγηθεί και προγεστερόνη ώστε να προστατεύεται το ενδομήτριο (η έσω επιφάνεια της μήτρας) από τη μη αντιρροπούμενη έκθεση στα οιστρογόνα. Εναλλακτικά, μπορεί η ασθενής να λάβει τιβολόνη, μια ουσία που δρα τόσο σαν οιστρογόνο όσο και σαν προγεστερόνη, καθιστώντας δυνατή τη χορήγηση της ως μονοθεραπεία ανεξάρτητα αν υπάρχει μήτρα ή όχι.

Ο τρόπος χορήγησης τους μπορεί να μέσω του στόματος με τη μορφή χαπιών, είτε με τη μορφή διαδερμικών αυτοκόλλητων, είτε ως διαδερμικό gel. Στις γυναίκες που το κύριο πρόβλημά τους είναι η

κολπική ξηρότητα και το άλγος κατά τη σεξουαλική επαφή μπορούν να χρησιμοποιηθούν σκευάσματα κολπικά (κρέμα ή υπόθετα).

ΑΥΤΟΚΟΛΛΗΤΑ ΔΙΑΔΕΡΜΙΚΑ ΕΜΠΛΑΣΤΡΑ (PATCHES)

Τα διαδερμικά αυτοκόλλητα έμπλαστρα τοποθετούνται πάνω στο δέρμα συνήθως δύο φορές την εβδομάδα. Το αυτοκόλλητο παραμένει στο δέρμα μέχρι να τοποθετηθεί το επόμενο, ώστε η δράση του να είναι συνεχόμενη. Ανάλογα με την ηλικία της γυναίκας, τη βαρύτητα των συμπτωμάτων και το ιστορικό υστερεκτομής, ο γυναικολόγος είναι σε θέση να χορηγήσει ταυτόχρονα με τα αυτοκόλλητα και προγεστερόνη είτε σε μορφή χαπιού, είτε σε μορφή υποδορίου ενθέματος (μη διαθέσιμο στην Ελλάδα), είτε τοποθετώντας ενδομήτριο σπείραμα λεβονοργεστρέλης (Mirena) ώστε να αποφευχθεί η υπερπλασία του ενδομητρίου και η εμφάνιση καρκίνου αυτού. Κατά περιόδους στην Ελλάδα, κυκλοφορεί και σκεύασμα διαδερμικού εμπλάστρου που περιέχει και οιστρογόνο και προγεστερόνη ώστε να μη χρειάζεται ο γυναικολόγος να χορηγήσει προγεστερόνη από του στόματος που μπορεί να επιβαρύνει την ηπατική λειτουργία ή να τοποθετήσει στις γυναίκες ενδομήτριο σπείραμα λεβονοργεστρέλης.

Η χρήση του διαδερμικού patch επιφέρει όλες τις επιθυμητές δράσεις και καταπραΰνει τις γυναίκες από τα ενοχλητικά συμπτώματα της εμμηνόπαυσης που επιβαρύνουν τη ποιότητα ζωής τους. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με διάφορες δημοσιευμένες ανασκοπήσεις της βιβλιογραφίας

αλλά και με προοπτικές τυχαιοποιημένες μελέτες έχει αποδειχθεί πιο ασφαλής όσον αφορά την εμφάνιση εν τω βάθει φλεβοθρόμβωσεων, εγκεφαλικών επεισοδίων και ηπατικής νόσου.

Οδηγίες εφαρμογής του διαδερμικού εμπλάστρου

Εφαρμόστε το έμπλαστρο σε οποιοδήποτε σημείο του σώματος σας είναι πιο βολικό σε εσάς. Αποφύγετε σημεία όπου η τριβή με τα ρούχα που φοράτε μπορεί να ξεκολλήσει το έμπλαστρο άθελά σας. Προσπαθήστε σε κάθε αλλαγή του εμπλάστρου να αλλάζετε θέση τοποθέτησης. Αποφύγετε την εφαρμογή τους στο στήθος σας. Βεβαιωθείτε πως κατά την εφαρμογή του εμπλάστρου το δέρμα σας είναι καθαρό και στεγνό, καθώς και πως δεν υπάρχει κάποια εκδορά ή ερεθισμός.

Αν το έμπλαστρο τοποθετηθεί σωστά το ντους, το μπάνιο, η κολύμβηση ή η έντονη σωματική άσκηση δε θα επηρεάσουν τη τοποθέτησή του. Καλό θα είναι όταν κάνετε ηλιοθεραπεία να καλύπτετε το έμπλαστρο.

Αντενδείξεις χορήγησης διαδερμικού εμπλάστρου ορμονικής υποκατάστασης

- Ατομικό ιστορικό καρκίνου του μαστού ή ισχυρή υποψία ύπαρξης.
- Ατομικό ιστορικό καρκίνου του ενδομητρίου ή ισχυρή υποψία ύπαρξης.
- Ύπαρξη κολπικής αιμορραγίας αγνώστου αιτιολογίας.
- Ύπαρξη υπερπλασίας του ενδομητρίου, για την οποία δε λάβατε κάποια θεραπεία ή δεν υποβλήθήκατε σε κάποια θεραπεία.
- Ιστορικό εν τω βάθει φλεβοθρόμβωσης (θρόμβος στις φλέβες) στα πόδια ή τους πνεύμονες.
- Ύπαρξη γνωστής διαταραχής πήκτικότητας του αίματος.
- Ατομικό ιστορικό καρδιακής προσβολής ή εγκεφαλικού επεισοδίου.
- Ύπαρξη γνωστής αλλεργίας στην οιστραδιόλη ή στα διάφορα σκευάσματα ορμονικής υποκατάστασης που θα σας χορηγηθούν.

Ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει σε διάφορες ομάδες γυναικών που μπορούν να λάβουν θεραπεία ορμονικής υποκατάστασης αλλά θα πρέπει να παρακολουθούνται συχνότερα από το γυναικολόγο τους. Αυτές είναι:

- Γυναίκες με γνωστά ινομύματα στη μήτρα
- Γυναίκες με ιστορικό υπερπλασίας του ενδομητρίου στο παρελθόν που έλαβαν θεραπεία
- Γυναίκες με γνωστή ενδομητρίωση
- Οικογενειακό ιστορικό καρκίνου ευαίσθητου στα οιστρογόνα (καρκίνος του μαστού στη μητέρα, την αδερφή ή τη γιαγιά της ασθενούς)
- Ηπατική νόσος
- Υψηλή αρρυθμιστη αρτηριακή πίεση

Πιθανές ανεπιθύμητες ενέργειες

Τα παρακάτω νοσήματα έχουν εμφανιστεί συχνότερα σε γυναίκες που λαμβάνουν θεραπεία ορμονικής υποκατάστασης σε σχέση με αυτές που δεν λαμβάνουν.

- Καρκίνος του μαστού
- Υπερπλασία ή καρκίνος του ενδομητρίου
- Καρκίνος των ωοθηκών
- Θρομβοεμβολικά επεισόδια (εν τω βάθει φλεβοθρόμβωση, εγκεφαλικά επεισόδια)
- Καρδιαγγειακή νόσος

Όσον αφορά το σημείο εφαρμογής του εμπλάστρου, εκεί μπορεί να εμφανιστεί δερματική αντίδραση, ερεθισμό, κάψιμο, εξάνθημα, φλεγμονή, μελάγχρωση του δέρματος, κνίδωση ή φουσκάλα. Για την αποφυγή αυτών, συστήνεται η αλλαγή θέσης τοποθέτησης και η χρήση κάποιας ενυδατικής κρέμας όταν αρχίζουν αν εμφανίζονται κάποια από αυτά τα συμπτώματα.